

[Chr. Rasmussen.]

jo næppe blive tale om; dertil er tiden antagelig for knap, og mulighederne for ændringer må vel også betegnes som yderst minimale. Alligevel er jeg klar over, at en lang række problemer vil blive rejst i udvalget, og jeg kan tilsige mit partis velvillige medvirken til den bedst mulige løsning af de problemer, der her er tale om.

Niels Eriksen: De landbrugslovsforslag, som her er til første behandling, må ses i relation til landbrugets erhvervsmæssige betydning for det danske samfund, til erhvervets produktions- og afsætningsmæssige vilkår i dag og til de forventninger, man stiller til afsætningen af landbrugets animalske produktion fremover.

Vi er nu engang et land, der i en meget høj grad skal leve af eksport og samhandel med andre lande. Det er grundlaget for vor levestandard. Vor eksport pr. indbygger er 6-7 gange så stor som f. eks. i lande som USA og Frankrig, og derfor spiller vor eksport en afgørende rolle for dansk økonomi.

Glædeligvis har vi i de senere år haft en betydelig stigning i vor industrieksport, men det er, som om stigningstakten er dalende. Industrieksporten steg kun med 8 pct. i 1966 mod 12 pct. i 1965 og 17 pct. i 1964. Den stærkt nedadgående tendens illustreres yderligere af tallene for eksportstigningen inden for de enkelte kvartaler i 1966 målt i forhold til tilsvarende kvartaler i 1965. Således udgjorde eksportstigningen i første kvartal 1966 12,2 pct., i andet kvartal 10,8 pct., i tredje kvartal 7,5 pct. og i fjerde kvartal kun 4,4 pct.

Landbrugseksporten er gennem de sidste 7-8 år steget med ca. 200 mill. kr. om året i gennemsnit. Denne stigning har været næsten rent netto, idet stigningen i importværdien af rå- og hjælpestoffer til landbruget har været yderst begrænset.

I det økonomiske sekretariats redegørelse i december 1965 for den økonomiske baggrund for regeringens langtidsprogram med hensyn til offentlige investeringer kom man til den konklusion, at hvis der skal skaffes valutagrundlag for realisering af den velferdsstigning, som efter de senere års erfaringer anses for teknisk mulig — ca. 4 pct. om året — vil det være en betingelse, at der samtidig med en fortsat nettostigning

på 200 mill. kr. i landbrugseksporten kan opnås en årlig fremgang i industrieksporten på 15 pct. Det sidste tal har jo, som jeg har nævnt, ikke holdt, og det har givet sig udslag i stigende merindførsel og et underskud på betalingsbalancen for 1966 på ikke mindre end $1\frac{1}{4}$ milliard kr.

Hvad nu, hvis prognosen for landbrugseksporten også svigter? Sker det, kan det blive meget store tal, det kommer til at dreje sig om, og meget alvorligt for det danske samfund. Landbrugseksporten androg sidste år inklusive den konserveseksport, der har sit udgangspunkt i landbruget, ca. 7 milliarder kr., henved halvdelen af vore samlede eksportindtægter.

Landbrugets øjeblikkelige økonomiske situation er, som alle ved, yderst anstrengt; man kæmper med stigende omkostninger, med øgede gældsbyrder, der skal forrentes med tårnhøje renter, og med stigende afsætningsvanskeligheder på grund af udenlandske spærringer eller store afgifter, især på kvægbrugssiden. Men landmanden lever i håbet, håbet om at komme ind i et større frit marked, hvor priserne på landbrugsprodukter også vil følge fremstillingsomkostningerne i rationelt drevne brug. Men han kan ikke betale renter og afdrag med håb. Landbofamiliens opnåede arbejdsfortjeneste har i de senere år været stærkt dalende. I fjor var den for de mindre brugsstørrelser under halvdelen af en faglært arbejders indtægt, for de større gårde $\frac{2}{3}$, og det trods en de fleste steder helt usædvanlig arbejdsindsats.

Kvægholdet har haft og har den dårligste økonomi, og det overvejes alvorligt hos mange landmandsfamilier at afvikle denne den mest arbejdskrævende del af landbrugets produktion. Det er ikke underligt. Landmanden fik i 1966 mindre hjem for samme smørekseport, end landmændene gjorde for 10 år siden, og de afgifter, der skal betales for at få slagtedyrene over vore grænser, har nærmet sig halvdelen af dyrets værdi; derfor er økonomien i kvægholdet meget ringe.

Jeg tror, det samfundsøkonomisk vil være til ubodelig skade, hvis sådan afvikling tog fart. Gennem et dygtigt avlsarbejde har vi her i landet skabt en kvægbestand, der ikke findes bedre nogen steder i verden, dyr, hvis afkom vil blive efterspurgt fra mange lande,